

11.9.2026

Opetushallitus

Lausunto lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiksi ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutoksista

Lausunnolla ovat olleet Opetushallitukselta luonnos uusiksi lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiksi sekä kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutokset. Uudistukset liittyvät hallitusohjelman mukaiseen kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten kokonaisuudistukseen, jossa lukutaitokoulutuksen järjestäminen siirtyy työvoimaviranomaisen vastuulle, ja kotoutumiskoulutusta järjestetään jatkossa vain työvoimakoulutuksena. Uudistuksen tavoitteena on vahvistaa koulutusten työelämälähtöisyyttä, joustavuutta ja vaikuttavuutta.

Opetushallitus julkaisee perustemääräykset lokakuun lopussa 2026. Koulutuspalvelun tuottajat laativat perusteiden pohjalta suunnitelman lukutaitokoulutuksen toteuttamisesta ja päivittävät paikalliset kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelmat. Opetussuunnitelmien perusteiden mukaiset paikalliset opetussuunnitelmat tulevat voimaan 1.1.2027.

AMKE pitää suunnitelmien sisältöjä pääosin perusteltuina ja niiden tavoitteita kannatettavina. Erityisen tärkeää on kuitenkin varmistaa opiskelijoiden sujuvat siirtymät koulutuksesta toiseen sekä vahvistaa alueellista yhteistyötä koulutuksen järjestäjien, työvoimaviranomaisten ja muiden toimijoiden välillä. Samalla tulee huolehtia siitä, että uusista vaatimuksista aiheutuva hallinnollinen työmäärä pysyy kohtuullisena ja tukee koulutuksen vaikuttavaa toteuttamista.

Alla on AMKEN esittämät huomiot lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteisiin

5. Koulutuksen järjestämisen näkökulmat

AMKE esittää, että perusteissa korostetaan nykyistä vahvemmin alueellista yhteistyötä koulutuksen järjestäjien, työvoimaviranomaisten ja muiden keskeisten toimijoiden välillä. Opiskelijoiden koulutuspolkujen tulisi muodostaa yhtenäinen kokonaisuus riippumatta siitä, mikä taho koulutuksen toteuttaa. Suurelle osalle opiskelijoista seuraava koulutusvaihe on ammatillinen koulutus, minkä vuoksi siirtymien suunnitteluun ja yhteistyöhön tulee kiinnittää erityistä huomiota.

6 Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma

Opetussuunnitelmaan sisällytettävien kuvausten määrää ja yksityiskohtaisuutta olisi syytä arvioida myös hallinnollisen työmäärän näkökulmasta. Samalla perusteissa olisi hyvä kannustaa yhteisten alueellisten toimintamallien, yhteistyörakenteiden ja opiskelijoiden siirtymävaiheita tukevien käytäntöjen kuvaamiseen.

8 Ohjaus ja oppimisen tuki

AMKE pitää tärkeänä, että lukutaitokoulutukseen osallistuvilla opiskelijoilla on mahdollisuus saada heidän tarvitsemansa ohjaus ja oppimisen tuki. Ohjaus- ja tukivelvoitteiden vaikutuksia koulutuksen järjestäjien resursseihin tulisi kuitenkin arvioida tarkemmin, jotta velvoitteiden toteuttamiseen on käytettävissä riittävät edellytykset.

9 Arviointi lukutaitokoulutuksessa

Todistukseen kirjattavaa arviota opiskelijan valmiudesta siirtyä seuraavaan koulutukseen olisi tarpeen täsmentää valtakunnallisesti yhdenmukaisilla kriteereillä. Tämä tukisi arvioinnin vertailtavuutta ja opiskelijoiden yhdenvertaista kohtelua eri koulutuksen järjestäjien välillä.

Muut kohdat

AMKE katsoo, että lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden luvut 1–4, 7 ja 10 ovat pääosin tarkoituksenmukaisia eikä niihin ole huomautettavaa. Arviointilomakkeeseen ja todistusmalliin AMKElla ei ole lausuttavaa.

Alla on AMKEN esittämät huomiot kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutoksista

3 Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

AMKE kiinnittää huomiota siihen, että ohjaussuunnitelmaa koskevat uudet vaatimukset lisäävät koulutuksen järjestäjien hallinnollista työtä. Perusteissa tulisi korostaa nykyistä vahvemmin alueellista yhteistyötä eri koulutuksen järjestäjien, työvoimaviranomaisten ja muiden toimijoiden välillä. Kotoutumisen palvelukokonaisuuden toimivuus edellyttää yhteistä suunnittelua, tiedonkulkua ja opiskelijoiden sujuvia siirtymiä riippumatta siitä, mikä taho koulutuksen toteuttaa.

4 Koulutuksen laajuus ja sisältö

AMKE kannattaa kotoutumiskoulutuksen joustavia toteutusmalleja sekä mahdollisuutta yhdistää opintoja työhön tai yrittäjyyteen. Perusteissa olisi kuitenkin hyvä täsmentää, mikä voi yksilöllisten joustojen puitteissa olla koulutuksen kokonaiskesto ja millä perusteilla poikkeuksia voidaan tehdä.

6 Kotoutumiskoulutuksen osa-alueiden keskeiset tavoitteet ja sisällöt

AMKE pitää työelämäyhteyksien, työssäoppimisen ja aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen vahvistamista kannatettavana. Työssäoppimisen toteuttamisessa tulee kuitenkin säilyttää riittävä joustavuus erityisesti alueilla, joilla työssäoppimispaikkojen saatavuus on rajallinen.

Perusteissa olisi lisäksi hyvä täsmentää työssäoppimisen korvaamista työllä tai yritystoiminnalla valtakunnallisesti yhdenmukaisten käytäntöjen varmistamiseksi. Selkeät linjaukset tukisivat koulutuksen järjestäjien toimintaa ja opiskelijoiden yhdenvertaista kohtelua eri puolilla maata.

Muut kohdat

AMKElla ei ole huomautettavaa lukuihin 1, 2, 5 ja 7.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry

Veli-Matti Lamppu, toimitusjohtaja

Lisätiedot:

Veli-Matti Lamppu, veli-matti.lamppu@amke.fi, +358 50 344 2554
Emma Holsti, emma.holsti@amke.fi, +358 40 410 8814